

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Jylkkä (Kalajoki) - Alajärvi 2x400+110 kilovoltin voimajohtohanke

Khall 10.01.2022 § 5 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus dnro EPOELY/431/2021

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne – ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt lausuntoa koskien ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa Jylkkä (Kalajoki) - Alajärvi 2x400+110 kilovoltin voimajohtohanke.

Hankekuvaus ja arvioitavat vaihtoehdot

Tässä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkasteltavan 2 x 400+110 kilovoltin voimajohtohankkeen pohjoisempana päätepisteenä on Kalajoen Jylkässä sijaitseva sähköasema ja eteläisempänä päätepisteenä on Fingridin Alajärvellä sijaitseva sähköasema. Tarkasteltavien voimajohtoreitti-vaihtoehtojen yhteispituus on noin 350 kilometriä.

Kalajoen Jylkän ja Alajärven sähköasemien välinen voimajohtoyhteys käsittää pääosin kaksi rinnakkaista 400+110 kilovoltin voimajohtoa. YVA-menettelyssä tarkasteltavat voimajohtoyhteyden reitit sijoituvat pääosin uuteen maastokäytävään ja vain hyvin lyhyeltä osin nykyisten voimajohtojen rinnalle. Voimajohtoreittien vaihtoehtoyhdistelmistä pisin on yhteensä noin 180 kilometriä ja lyhin noin 160 kilometriä. Hankkeessa nykyisen voimajohtojen rinnalle sijoittuu minimissään pelkästään pohjoisimman Jylkkä-Tolosperä osuuden läntinen osuus, jonka pituus on noin 2,1 kilometriä. Pisimmillään nykyisen voimajohtojen rinnalle sijoittuu voimajohtoreittien vaihtoehtoisissa noin 38,8 kilometriä.

Reittiosuudella Jylkästä Tolosperälle 110 ja 400 kilovoltin voimajohtot jakaantuvat omille reittiosuuksilleen. Kalajoen Tolosperän ja Sievin Kukonkylän välillä tarkastellaan kahta reittivaihtoehtoa, joista läntinen sijoittuu suurelta osin rakenteilla olevan Mutkalammen tuulivoimapuiston 2x110 kilovoltin voimajohtojen rinnalle.

Voimajohtoyhteydelle tarkastellaan kahta vaihtoehtoista reittiä myös Sievin Kukonkylästä Toholammin Höyläsalonnelvalle. Niistä läntinen sijoittuu hyvin lyhyeltä osin nykyisen 110 kilovoltin voimajohtojen rinnalle ja itäinen lähemmäksi Toholammin keskustaajamaa. Kaakkoon suuntautuva Lestijärven haarajohto toteutetaan vain 400 kilovoltin rakenteisena. Kokkolan Hangasnevalta Alajärven sähköasemalle läntinen reittivaihtoehto ja sen kolme alavaihtoehtoa sijoittuvat lähemmäksi Vetelin ja Vimpelin keskustaajamia. Itäinen reittivaihtoehto sijoittuu lähemmäksi Halsuan keskustaajamaa.

Arviointiohjelma liitteineen on julkaistu verkkosivulla
www.ymparisto.fi/jylkkaalajarvivoimajohtoYVA

Esitys kj:

Vetelin kunnanhallitus antaa seuraavan lausunnon koskien Fingridin YVA-ohjelmaa:

Vaihtoehto VE 1 halkoo koko kunnan ja rikkoo samalla myös harvat yhtenäiset pinta-alaltaan merkittävät puustoiset kankaat mitä kunnassa on jäljellä. Kunnassa on paljon turpeen nostossa olevia soita ja näiden ympärillä rikkonaisia kangasmaita, joita voimalinjanhanke pilkkoo entisestään. Maa- ja metsätaloustaloudessa olevien alueiden pirstaloituminen korttelimaisiksi saarekkeiksi etenisi merkittävästi voimajohtojen rakentamisen myötä. Sekä luonnontilaiset, ojitetut että tuotantokäytössä olevat suot ja niiden väliset kangasmaat ovat teeren ja muiden kanalintujen merkittävää elinympäristöä joilla esiintyy paikoin runsaitakin teeriparvia. Voimalinja aiheuttaisi tässä elinympäristössä merkittävää tuhoa erityisesti teerille ja myös keväisin ja syksyin muuttolinnuille, joutsenille, kurjille ja hanhille parvien lentäessä elinalueiden ja levähdysalueiden keskellä sijaitseviin voimalinjoihin. Jo nykyisellään löytyy pienempien voimalinjojen alta kuolleita lintuja. Pilvineva-Jauhoneva-Lumppio alueella on viimeisiä metson yhtenäisiä elinympäristöjä joissa lintuja voi vielä säännöllisesti havaita. VE1 alueella on useita lintujärviä ja -soita, mm. Haapajärvi ja Viisteenneva, joissa pesii myös uhanalaisia ja harvinaisia lintuja. Viisteenneva on Metsähallituksen omistuksessa oleva suojelualue, jolla on todettu suojeltuja lajeja kuten kaakkuria, jotka käyvät ruokailemassa mm. Räytingin järvessä. Alueella esiintyy myös runsaasti kanalintuja.

Huolen aiheeksi nousevat myös voimalinjan vaikutukset mm. Seppälän vedenottamolle, voimalinjan ollessa noin 250 m etäisyydellä ottamosta ja pohjaveden virtaussuunnan huomioiden ottamon ylävirtapuolella. Riukuahon turkistarha-alue sekä Patanantien turkistarha-alueet ovat aivan VE1 linjan läheisyydessä, ja voimalinjan vaikutukset turkistarhaukseen ei ole huomioitu ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Voimalinja on vaihtoehdossa VE1 sijoitettu kulkemaan pitkiä matkoja turvetuotannossa olevien Jauhonevan ja Lähdenevan nevojen päällä. Samoin Kaustisen puolella Lumppionnevan turvetuotantoalueen päällä. Voimalinja aiheuttaisi merkittävän turve- ja maastopaloriskin jota sijoittelussa ei ole otettu ollenkaan huomioon. Turve on kesällä kuin benssiini herkästi syttyvää ja turvepalo leviää nopeasti. Jauhonevan-Lähdenevan alue, johon linjaus on piirretty, on vaikeasti saavutettavaa palokalustolle. Syttyessään tulipalo tuhoaisi pahimmillaan satoja hehtaareja maastoa ennen kuin sitä pystyttäisiin hillitsemään. Merkittävä riski syttymiselle olisivat voimajohtoihin lentävät teeripar-

vet ja muuttolinnut, joiden elinalueita ja levähdysalueita voimalinja halkoisi. Esimerkkejä tällaisista maastopaloista on lukuisia muistakin maasto-olosuhteista kuin herkästi syttyvällä turvetuotantoalueella. Myös huoltokäynnit sulan maan aikana turvekenttiä kulkien aiheuttaisi merkittävän tulipaloriskin. Turvetuotantopalojen sammuttaminen niiden levitessä ympäröiviin metsiin on osoittautunut myös käytännön kokemusten perusteella erittäin hitaaksi ja vaikeaksi. Edellinen turvepalo alueella sattui keväällä 2018 tuhoten 60 hehtaaria metsää. Turvetuotannon päätyttyä turvekerrosta jäisi edelleen maaperään eikä tulipaloriski vähenisi merkittävästi.

VE1 vaihtoehto vaikuttaa myös Pilvinevan Natura-alueeseen. Pilvinevalla on todettu suojeltujen lintukohteiden osalta mm. riekkojen sekä petolintujen reviirinä ja pesimisalueena. Suoalueiden köyhtymisestä huolimatta riekot ovat asuneet myös muiden neva-alueiden reunoilla ja niitä tapaa myös kallioisilla alueilla kuten Vehmaskallion ja Saarikallion ympäristössä. Pilvinevan alueella on myös metsäpeurojen tärkeät laidun ja vasomisalueet. Pilvineva yhdessä muiden (myös tuotantokäytössä olevien nevojen) kanssa muodostaa merkittävän elinpiirin alueen linnustolle. Voimalinja suoalueiden keskellä johtaisi linnuston ja elinalueiden merkittävään pirstaloitumiseen vielä nykyisestään ja köyhtymiseen. Dramaattisia vaikutuksia olisi siksi myös paikallisten ihmisten harrastusmahdollisuuksiin ja alueiden virkistyskäyttöön.

Vaihtoehdolle VE2 kunnanhallitus esittää, että voimalinjaa voitaisiin suunnitella kulkevan kunnan itäpuolella olemassa olevaa 400 kV voimajohtoa mukaillen ja yhtyä suunniteltuun VE 1-2 voimalinjaan Polarin/Purontaka kohdalla Venetjoen tekojärven pohjoispuolella. Tällöin voimalinja ei jaa kuntaa kahtia ja kulkisi enemmän asumattomilla alueilla.

Esitetty VE2 vaihtoehto kulkisi myös Liedesnevan läheisyydessä ja aivan Soidinkallion ulkoilureitin varrella olevan Soidinkallion laavun vierestä. Sekä ulkoilureitti että laavu ovat suosittuja retkikohteita. Myös Pilvineva on huomattavasti lähempänä vaihtoehtoa VE 2 kuin VE 1.

Halsuan puolella voimalinja menee miltei Alajoen myllyn päältä, joka on kaavassa luonnehdittu paikallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi kohteeksi (rk-2). Koskialue on luontorikasta aluetta, jossa esiintyy myös harvinaisia lajeja ja alueella on koskikarojen talvehtimisaluetta. VE 2 vaihtoehto kulkisi myös Haapasalon talojen vierestä. Voimalinja tulisi sijoittaa kauemmaksi Haapasalon asutuksesta.

Kunnanhallitus esittää, että ensisijaisesti toteutettaisiin vaihtoehdon VE2 mukainen linjaus voimalinjoille ja että voimalinjat rakennettaisiin vain siinä tapauksessa että voimalinjahankkeen toteuttaminen on

kansallisen huoltovarmuuden takia välttämätöntä. Koska sähkön kulutus tapahtuu kaukana sen tuottamisesta, tulisi myös voimajohtojen rakentamisen aiheuttamat tuhot luonnolle ja paikallisille maanomistajille kustantaa siellä missä sähköä kulutetaan ja kohdentaa oikeudenmukaisesti paikalliselle väestölle.

Maanomistajille, joiden metsä -ja maatalousmaa tuhoutuu voimalinjan rakentamisen seurauksena, tulee edellä mainitulla tavalla korvata täysimääräisenä menetetyt maa-alueet joko kiinteistökaupoilla tai vaihtoehtoisesti vuokrasopimuksin, joiden ehdot vastaavat tuulivoimatuotantopuiston myllyistä maksettavia korvauksia.

Voimalinjoja ei tule huomattavan maastopalovaaran ja turvemaastopalojen vaikean sammutettavuuden takia rakentaa missään nimessä Jauhonevan, Lähdenevan ja Lumppionnevan turvetuotantoalueiden läheisyyteen saati niiden päälle.

Voimajohtolinjoja suunniteltaessa ja rakennettaessa tulee niiden aiheuttamat tuhot luonnolle ja siellä eläville eläimille sekä maanomistajille saattaa mahdollisimman vähäisiksi ja kompensatiot ja korvaukset mahdollisimman suuriksi. Siksi mahdollisimman suora ja lyhyt voimajohtolinjaus olisi yksiselitteisesti paras vaihtoehto mahdolliselle hankkeen toteuttamiselle tuhoutuvan luontopinta-alan ja eläinten elinympäristön tuhoutumisen jäädessä mahdollisimman vähäiseksi.

Päätös:

Erkki Lassila ilmoitti olevansa esteellinen (hallintolaki 28.1 § kohta 3) osallistumaan asian käsittelyyn ja poistui kokouksesta asian käsitteilyn ajaksi.

Kunnanjohtajan päätösesitys hyväksyttiin.
